

2003 2018 Sürətli inkişaf, müstəqil siyasət və qüdrətli dövlət quruculuğu mərhələsi

Ölkəmizi dünyada tanıdan, milli-mənəvi dəyərlərini, özünə-məxsusluğunu əks etdirən nümunələrdən biri də xalçaçılıq sənətidir. Xalq sənətlərinin bu ən geniş yayılmış növü qədim zamanlardan məişətimizdə özünə möhkəm yer tutub, fərqli ornamentləri, naxışları ilə hərəsi bir sənət əsərinə çevrilib.

Xalçaçılıq sənətinin məmləkətimizi şöhrətləndirdiyini müxtəlif mənbələrdə qalan məlumatlar da təsdiq edir. Hələ qədim dünya tarixçiləri - Herodot, Klavdi Elian, Ksenofont və başqaları Azərbaycan xalçaçılığından yazırdılar. III-VII əsrlərdə - Sasanilər dövründə Azərbaycanda xalça sənəti daha da inkişaf etdi, ipəkdən, qızıl-gümüş saplardan nəfis xalçalar toxundu. Alban tarixçisi Musa Kallankatlı VII əsrdə bu əsrarəngiz ölkədə toxunulan ipək parçalar və rəngarəng xalçalar barədə heyranlıqla məlumat verirdi.

Orta əsrlərə aid yazılı mənbələrdə də Azərbaycan xalçalarından əsl sənət nümunələri kimi bəhs edilirdi. "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanında, Nizaminin, Xaqaninin əsərlərində xalçalarımız təriflənirdi.

XIII-XIV əsrlərdə Azərbaycandan xarici ölkələrə ixrac edilən və olduqca məşhur olan xalçalarımızın zərifliyi, gözəlliyi məşhur Avropa rəssamlarının əsərlərində, miniatürlərdə əksini tapdı.

XIX əsrin əvvəllərində Azərbaycan xalçası dünya bazarında xüsusilə əhəmiyyətli mövqeyə malik idi. Bu, 1920-ci ilə qədər davam etdi. Sovet hakimiyyəti dövründə də Azərbaycan xalçı bu qədim sənəti qoruyub yaşatdı.

Ölkəmiz XX əsrin sonuncu onilliyində yenidən müstəqilliyinə qovuşdu. Bundan sonra xalqımızın milli-mənəvi sərvətləri əvvəlki dövrlərdə olduğu kimi, Azərbaycanın öz adı, ünvanı ilə beynəlxalq aləmdə təqdim olunmağa başladı.

2010-cu ilin noyabrında Azərbaycan xalçaları UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısına salındı.

Bu gün müstəqil ölkəmizin, Azərbaycan xalqının zəngin tarixini, mədəniyyətini, milli xüsusiyyətlərini, adət-ənənələrini özündə yaşadan xalçaçılıq sənətinin inkişafına diqqət və qayğı böyükdür. Çünki xalçaçılıq milli sənət növü

olmaqla yanaşı, ölkəmizə gəlir gətirən, eyni zamanda işsizliyi, xüsusilə qadınlar arasında işsizliyi aradan qaldıran sahədir.

Bu barədə oktyabrın 9-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sədrliyi ilə keçirilən Nazirlər Kabinetinin 2018-ci ilin doqquz ayının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında geniş söz açıldı.

"Azərbaycan" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin İdarə Heyətinin sədri Vidadi Muradov vurğuladı ki, dövlətimizin ən çox diqqət yetirdiyi sahələrdən biri də tariximizin və milli mədəniyyətimizin mühüm göstəricisi olan xalçaçılıqdır. Bu sahədə ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən müəyyən edilmiş strateji kurs Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə uğurla davam etdirilir: "Xalçaçılığın çox böyük potensialı var. Dövlət vəsait ayıraraq, bütün xalça fabrikləri dövlət hesabına tikilir, bütün avadanlıqlar dövlət vəsaiti hesabına alınır. Biz bütün istehsal zəncirini ardıcılıqla yaratmalıyıq. Dövlət başçısının xalçaçılığın inkişafı ilə bağlı imzaladığı sərəncamlar, "Azərbaycan Respublikasında xalça sənətinin qorunmasına və inkişaf etdirilməsinə dair 2018-2022-ci illər üçün Dövlət Proqramı" ölkəmizdə ənənəvi xalq üsulu ilə kütləvi xalça istehsalını, onun qeyri-neft sektorunun aparıcı sahəsinə çevrilməsini təmin edir".

V.Muradov milli mədəniyyətimizin inkişafında böyük rolunu daşıyan Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın xalçaçılığın inkişafına dəyərli töhfələr verdiyini də vurğuladı: "Xalçaçıların problemlərinin aradan qaldırılmasında, onların fəaliyyət imkanlarının genişləndirilməsində, nailiyyətlərinin beynəlxalq miqyasda təbliğində Mehriban xanım Əliyevanın xidmətləri misilsizdir. Onun təşəbbüsü ilə Azərbaycan xalçaçılıq sənəti UNESCO-nun Qeyri-

Xalçaçılığın böyük potensialı var

Nazirlər Kabinetinin iclasında qeyd edildi ki, gələn il 5 mindən çox vətəndaş bu sahədə işlə təmin olunacaq

Maddi Mədəni İrs üzrə Hökumətlərarası Komitəsinin V sessiyasında UNESCO-nun bəşəriyyətin qeyri-maddi irsinin nümunələri siyahısına daxil edilib".

Prezident İlham Əliyevin 2016-cı il 5 may tarixli sərəncamı ilə yaradılan "Azərbaycan" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin 2016-2017-ci illərdə Füzuli, Ağdam, Şəmki, Tovuz, Ağstafa, Qazax, İsmayilli, Qəbələ, Quba və Xaçmaz rayonlarında filialları yaradılıb. V.Muradov diqqətə çatdırdı ki, ümumi sayı 900 nəfərə yaxın olan toxucularımızın əksəriyyəti gənclərdir. İndiyədək filiallarda Azərbaycan xalçalarının Bakı, Qara-

bağ, İrəvan, Naxçıvan, Quba, Gəncə, Şirvan, Qazax-Borçalı, Təbriz qrupları üzrə 1330 ədəd, 4401 kvadratmetr xalça toxunub, yerli və xarici bazarlarda "Azərbaycan brendi" olaraq 287 ədəd, 853 kvadratmetr xalça satılıb.

"Azərbaycan" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin İdarə Heyətinin sədri dövlət başçısının tapşırığına uyğun olaraq Azərbaycan xalçaçılığının inkişafı ilə bağlı həyata keçirilən işlərə iqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən lazımi kömək göstərildiyini, dəstək verildiyini də söylədi. Bildirdi ki, bu il Prezident İlham Əliyevin sərəncamları ilə "Azərbaycan"nın daha 10 filialının

yaradılması üçün vəsait ayrılıb. 2018-ci ilin əvvəlindən Bakının Sabunçu rayonunun Nardaran qəsəbəsində, Naxçıvan şəhərində, Abşeron rayonunun Qobu qəsəbəsində, Qobustan, Şabran, Lənkəran, Kürdəmir, Tərtər, Goranboy rayonlarında, Biləsuvar, Cəbrayıl rayonlarından olan məcburi köçkünlərin məskunlaşdığı qəsəbədə filial binalarının tikintisinə başlanılıb. Lənkəran filialının tikintisi artıq başa çatdırılıb, burada 116 nəfər işlə təmin olunub, digər filial binalarının tikintisi isə bu ilin sonunadək başa çatdırılacaq. 20 emalatxana binasının tikintisi, infrastrukturunun yaradıl-

ması, avadanlıq və dəzgahlarla təchizatı üçün "Azərbaycan" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsində investisiya xərcləri üçün nəzərdə tutulan vəsaitdən 37 milyon 475 min 800 manat vəsait ayrılıb. Şirvan bölgəsinin tarixi xalçaçılıq ənənələrinə malik İsmayilli rayonunda güclü kadr potensialını nəzərə alaraq dövlət başçısının imzaladığı 2018-ci il 27 avqust tarixli sərəncamla İsmayillidə yeni xalça istehsalı emalatxanasının tikintisinə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondundan 2 milyon 400 min manat vəsait yönəldilib. İndi tikinti-inşaat işlərinin aparılması üçün hazırlıq işlərinə başlanılıb.

Bu sahənin inkişafı üçün gələn il də mühüm işlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub. Belə ki, 2019-cu ildə Bakı şəhərinin Qaradağ rayonunda, Gəncə, Mingəçevir, Şəki şəhərlərində, Xızı, Masallı, Zaqatala, Bərdə rayonlarında, Ağcabədi rayonunda Laçın rayonundan olan məcburi köçkünlərin məskunlaşdığı Taxtakörpü qəsəbəsində, Goranboy rayonunda Xocalı rayonundan olan məcburi köçkünlərin məskunlaşdığı Aşağı Ağcakənd qəsəbəsində xalça istehsalı emalatxanaları yaradılacaq.

Bu sahədə fəaliyyət istiqamətlərindən biri də xalçaçılığın yerli potensiala əsaslanan xammal bazasının yaradılmasıdır. Bu məqsədlə Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında yunəyirici-boyaq fabrikinin tikintisinə başlanılıb. Son illərin böyük miqyaslı iqtisadi layihələrindən biri hesab edilən, Türkiyə, Fransa və İtaliya istehsalı olan avadanlıqlarla təchiz ediləcək fabrikdə təmiz yun, yun iplik, təbii və kimyəvi boyaq maddələri hazırlanacaq. Fabrikin fəaliyyəti ilk növbədə "Azərbaycan"nın filiallarının, özəl xalçaçılıq müəssisələrinin yun ipliyə olan tələbatı ödəməyə, idxaldan asılılığın aradan qaldırılmasına imkan verəcək. Yunəyirici-boyaq fabrikinin xammalla təmin olunması üçün Naxçıvan şəhərində, Qobustan, Şabran, Bərdə rayonlarında, Sabirabad Sənaye Məhəlləsində regional yun və boyaq bitkilərinin tedarükü məntəqələri yaradılır.

Gələn il Şəki şəhərində, Masallı və Hacıqabul rayonlarındakı sənaye məhəllələrində daha üç regional tedarük məntəqəsi yaradılmasında nəzərdə tutulub. Hökumətin iclasında bildirildi ki, Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitdən yunəyirici-boyaq fabrikinin tikintisi və avadanlıqlarla təchizatı üçün 27 milyon 420 min manat, regional yun və boyaq bitkilərinin tedarükü məntəqələrinin yaradılması məqsədilə 6 milyon 500 min manat ayrılıb. "Azərbaycan"nın istehsal etdiyi xalçaların satışa çıxarılması prosesinin intensivləşdirilməsi məqsədilə 2019-cu ildə Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında Hazır Xalçaların Emal Mərkəzinin inşasına başlanılacaq.

"Azərbaycan"nın respublikanın rayonlarında təşkil etdiyi xalçaçılıq üzrə tədris-hazırlıq kurslarına cəlb olunanların əksəriyyəti gənclərdir. Tədrisi uğurla başa vuran toxuculara sertifikat verilir və filiallarda daimi işlə təmin olunurlar. Bununla yanaşı, xalçaçı-rəssamlar, yun və boyaq bitkilərinin tedarükü və emalı, hazır xalçaların emalı, xalça ticarəti və xalçaçılığın inkişafı üçün vacib olan digər istiqamətlər üzrə mütəxəssislər hazırlanır.

"Azərbaycan" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti İdarə Heyətinin sədri 2019-cu ilin sonunadək "Azərbaycan"nın istehsalı, tedarük və emal müəssisələrinin yaradılması ilə 5 mindən çox vətəndaşın iş yeri ilə təmin ediləcəyini vurğuladı.

Tarix boyu şöhrəti dünyanı dolayan Azərbaycan xalçalarının təbliği də unudulmur. Belə ki, 2017-2018-ci illərdə "Azərbaycan"nın istehsalı olan xalçalar Rusiya, Amerika, Almaniya kimi ölkələrdə keçirilən beynəlxalq xalça satış-sərgilərində təqdim olunub. İndi Avropa, Amerika, Yaponiya və Rusiyanın böyük xalça şirkətləri ilə danışıqlar aparılır, əməkdaşlıq haqqında müqavilələr hazırlanır. Bu müqavilələr əsasında hazır xalçalar satılacaq, həm də sifarişlərə müxtəlif ölçülü xalçaların toxunmasına başlanılacaq.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"